

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Bernardo Confessore Arcani [Vulgo] Arce In Italia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

AUCTORE
S. PETRO
DAMIANI.

p Erant hi forte monachi Valle-Castrenses duobus tantummodo ab eremo montis Suavicini milliaribus distiti, vel monachi Vallis Fucinæ S. Urbani Asinantis, aut S. Clementis, qui omnes haud procul Suavicinio degebant. Asserit Jacobillus Sitrienses monachos visitasse Sanctum virum in extremis agentem.

q Naturaliter id factum, more suo vult Bailletus, miraculum eludere nitens hac ratione, quod corpus ejus adeo siccum foret, ut vix corruptibile quid contineret; verum nisi et intestinis prorsus caruisse B. Dominicum Loricatum convictus fuero, Bailletus haud credendum arbitror.

DE S. BERNARDO CONFESSORE

ARCANI [VULGO] ARCE IN ITALIA

B

COMMENTARIUS PRÆVIUS

C. G.

E

Cultus Sancti ecclesiasticus, Acta, patria et tempus obitus ac corporis sacri translationis.

FORTE INITIO
SECVLI XII.

Sanctus memoratur in Fastis recentioribus et in diocesi Aquinate Officio ecclesiastico proprio,

C

Præterquam quod hujus S. Bernardi memoria a Wildsono in Martyrologio Anglicano ad diem 14 Septembris, ubi et a Majoribus nostris in hunc diem, quo eum coli solemniter constabat, rejectus est, et ad hunc diem a Castellano in Martyrologio Universali Gallico, Wione, Menardo, Ferrario in Catalogo Sanctorum Italiae, et ab ipsomet Cardinale Baronio in Martyrologio Romano, quod de Sancto nostro habet: In Latio S. Bernardi confessoris, celebretur; legitimus ejusdem cultus abunde evincitur ex Officio ecclesiastico, quo annua ejus festivitas in diocesi Aquinate recolitur. Probavere hoc Sancti Officium proprium laudati Wildsonus et Ferrarius, qui ex illo suum de Sancto Elogium, quod apud ipsos videri potest, concinnavere; placuit et eruditissimo Martyrologii concinnatori Baronio qui illud in Notis ita laudavit: Legimus ejus (S. Bernardi) res gestas manuscriptas Arpino Romam missas; ut proinde de ejus antiquitate et authentica fide dubitari nequeat: ecgraphum hujus Officii, cujus originale Arpini vel forte Arcani in ecclesia servatur, Majores nostri Sora accepere, cui confirmationis gratia notarii publici, qui illud, propria manu descripsit, sequens subjungitur testimonium: Extracta est præsens copia per manus mei infra scripti notarii de verbo ad verbum, de sillaba ad sillabas a principio usque ad finem juxta ejus seriem continentias et tenorem ex suo proprio originali mihi exhibitio et exhibenti restituta, cum quo, facta diligenti collatione, meliori concordat semper salvo, et in fidem ego Thomas Germanus publicus regia auctoritate per totum ubilibet præsens regnum, ac per quascumque mundi partes Apostolica autho-

ritate notarius hic me subscripsi requisitus. Thomas, etc.

2 Hæc ad probandam dicti Officii auctoritatem, cujus nunc Hymnum et pauca alia propria oculis curiosi lectoris subjicio. Hymnus in Vesperis ita sonat:

Lætetur in solemnio
Bernardi beatissimi
Cujus omnes auxilio
Deo fiamus proximi.

Dum mundo peregrinaret,
Arpinum venit reditu:
Illic sibi vita caret,
Sepultus est in exitu.

Post multum tempus juxerat *
In Roccam Arcis vehi:
Corpus ad locum properat:
Gens quaelibet paret ei.

Translatione corporis
Campanis Arpinensibus
Fit sonus intus et foris,
Nullis illas pulsantibus.

In dicta Rocca ponitur
Sacrum corpus ad tumulum,
Nullus languens qui geritur
Mortis horreat stimulum:

Quædam mulier secuta
Corpus cum turba gentium
A nativitate muta
Statim subit eloquium.

Per

* forte jusserat

A Per ipsum fit ibi cura
In supplicii presbytero;
Unum sanat de ruptura,
Auditum reddit alteri.

Tres mulieres dementes
Et oppressæ dæmonio
Sanæ recedunt gaudentes
Abhinc ejus subsidio.

O Bernarde, te devota
Mente precamur, quæ pia
Ad reddendum Deo vota
Nos tua juvet gratia.

Præsta. Pater, ut Beati
Bernardi nos vestigia
Consequamur laureati
Post vitam ad Cœlestia. Amen.

et alia pauca
dantur, cul-
tus,

3 Post hymnum sequitur hæc Antiphona propria
ad Magnificat :

B Opem nobis, Bernarde, porrige,
Rege stantes, jacentes erige,
Mores actus et vitam corrige
Et in pacis viam dirige.

Deinde subnectitur sequens Oratio seu Collecta :
Deus, qui Beatum Bernardum confessorum tuum,
dum mundum peregrinaret, tibi vota reddendo
misericorditer visitasti, de suisque gressibus ter-
renis ad cœlestem regni tui limitem transtulisti,
præsta, quæsumus, ut de cujus translatione læta-
mur, ipsius auxilium apud te mereamur perci-
pere. Per Dominum nostrum, etc. Legitur quoque
in festo ejusdem Sancti Missa, in qua an aliqua
etiam propria recitentur, ignoro, cum hæc in apo-
grapho nostro desidentur. Adhæc concessæ sunt in-
dulgentiæ in ecclesia Arcani, oppidi in regni Nea-
politani provincia, Terra Laboris (vulgo) Terra di
Lavoro dicta, quatuor circiter milliariis Arpino
distantis, quod in Actis Rocca Arcis, vocatur, lu-
crandæ in festo Sancti et in anniversario consecra-
tionis ædiculæ seu sacelli, et altaris, quod, ut refe-
runt Acta, Arcani cives, post adeptum sacrum San-
cti corpus, in ecclesia supra tumulum ejus erezerunt;
ita Actis in apographo nostro subnotatum reperi his
verbis : Festus (S. Bernardi) dies est 14 Sbris...
consecratio altaris et ædiculæ, ubi est corpus S.
Bernardi fuit facta anno Domini 1585 mensis
Maji 21.... ibique sunt 40 dies indulgentiæ in
eo die, et in festo ipsius totidem tam in Vesperis
quam in Missa. Est hæc ædicula seu sacellum, ut
quidem conjicio, cum in eo Sancti corpus existere hic
dicatur, quod ex primo suæ sepulturæ loco Arca-
num translatum, et in hujus oppidi ecclesia condi-
tum fuisse Acta testantur, (unde errasse Wildsonum
liquet, qui illud Arpinum translatum fuisse scribit),
ejusdem ecclesiæ Arcanensis pars, altare supra San-
cti tumulum a civibus erectum complectens, et proinde
diversum ab eo sacello, quod Arpinenses supra pri-
mum ejus sepulturæ locum, Arpinum inter et Arca-

num prope capellam S. Joannis ædificasse pro me-
moria posthuma in iisdem Actis referuntur. Hactenus
Sancti cultum ostendimus; nunc quædam de
Actis post hunc Commentarium prævium edendis
dicenda sunt.

4 Habemus duo Actorum exemplaria unum pro-
lixius, alterum brevius, quæ ambo ex Ms. quod Ar-
pini vel Arcani servatur, transcripta, et ad Major-
es nostros transmissa fuere; concordant hæc exem-
plaria, licet non ubique in verbis, tamen in narra-
tione historica ita ut brevius sit merum prolixioris
compendium, si excipias unum aut alterum Mira-
culum, quod prolixius apographum distinctius et
melius, certe cum hymno, supra dato, conformius
narrat: sic mulieri a natiuitate mutæ et miraculose
sanatæ, exemplar brevius sacerdotem mutum erronee
substituit, cum hic defectus non soleat natiuitati su-
pervenire, omisitque Miraculum patrum in sanatione
sacerdotis surdi; cumque præterea alia non
pauca magis explicate prolixius exemplar tradat,
hoc servata primigenia phrasi edemus: porro hæc
Acta, quæ in 9 lectiones, in Officio ecclesiastico re-
citari solitas, distincta sunt, ut in margine notabo,
fuse quidem narrant inventionem et translationem
sacri Corporis, eum quibusdam ea occasione patris
Miraculis, quæ etiam tempore, quo concinnata
fuere ad Sancti tumulum frequenter iterari consue-
visse insinuant his verbis: Frequentantes ad lo-
cum, quocumque morbo fuerint gravati sanita-
tem recuperant, illic cæci sanantur, surdis audi-
tus redditur, et debilis quisque sospes et incolu-
mis regreditur a tumulo; sed paucissima tradunt
de Sancti gestis, quæ, utpote hominis peregrini,
haud dubie Italis ignota fuere: solummodo ex iis
constat, S. Bernardum ex patria sua, quam Fer-
rarius non recte suspicatus est fuisse Apuliam, cum
eum Acta in Apuliam Peregrinum et extraneum
appulisse non obscure indicent, peregrinatum, ut
loca Sancta visitaret, cum ex peregrinatione rediret,
fortuito circa Arpinum felicem mortem oppetiisse,
nec quidquam habent, unde ætatem, qua Sanctus
vixit, aut obiit, vel patriam, ex qua ortus fuit, de-
terminare possis; hanc tamen iterum reperi Actis in
Apographo nostro ita subnotatam: Hic Beatus fuit
Angelus, S. D. P. inventus in Patria Latina.

5 Ex hac sua patria Anglia Sanctum peregrina-
tionem suscepisse versus Hierosolymam, ut sacrum
Domini sepulchrum veneraretur, scribit Wildsonus
in Martyrologio Anglicano, adjungitque ei peregrina-
tionis socium S. Gerardum natiuitate pariter Ang-
lum; hujus autem S. Gerardi Elogium texit ad
diem 27 Decembris ex monumentis ecclesiæ Castri
Gallinarii in eadem provincia Terra Laboris, cui
tamquam præcipuo cultus loco S. Gerardum adscri-
psit; ast hic S. Gerardus die XI Augusti in memo-
rato Castro solemniter colitur ad quam ea de causa
diem ejus Acta in Opere nostro edidit, eumque circa
annum 1100 vel initio seculi XII, non in reditu, sed
in itinere, dum Hierosolymam erat iturus, ex hac vi-
ta migrasse, collegit Cuiperus; igitur, si undequaque
veritati congruant, quæ tradit Wildsonus, sanctum
nostrum Bernardum paulo serius, primis videlicet

AUCTORE
C. G.

in Anglia,
ut nostro
Actorum
edendorum
Apographo
subnotatur,
natus fuit,

E

F

et peregrinus forte
circa initium seculi
12 in Italia,
prope Arpinum obiit.

seculi

AUCTORE
C. G.

seculi XII annis hanc vitam cum meliore commutasse statuendum est; verum Sanctus ille Gerardus in propriis Actis dicitur Arvenensi provincia genitus fuisse, ex quo, cum Avernia sive Alvernia sit nota Gallia, non Anglia, provincia, eum nativitate Gallum fuisse docuit laudatus Cyperus: neque etiam in laudatis S. Gerardi Actis, in quibus quidem duo hujus socii memorantur, sed alter nominatur Stephanus, alter Petrus, neque in propriis Actis itineris comes sancto nostro Bernardo adjungitur S. Gerardus; unde igitur hæc Wildsonus didicerit, ignoro. Nolim tamen sanctum Bernardum ad visitandum Domini sepulchrum Hierosolymam peregrinatum fuisse, inficiari; cum huic non tantum non adversentur Acta sed idem aliquatenus insinuare videantur his verbis: Beatus Bernardus... Christum firmiter diligebat, seque... loca, quibus Sancti Dei adorabant (visitando) prolixitatem itineris non metuens alacriter exercebat; ac inferius: Cum (inquiunt) per multam partem hujus mundi ambulasset templa Dei frequentando, labore suo ac fastigatione corporis requiem animæ in cælestibus a Domino cupiens impetrare, etc. Quæ omnia satis bene Hierosolymitanæ peregrinationi conveniunt; quam et eodem, quo S. Gerardus tempore, circa annum videlicet 1100, suscipere potuit (post ereptam enim ex infidelium potestate anno 1099 piis Christianorum armis Hierosolymam plurimi fideles undique se eo conferebant sacra loca devote veneraturi) et in reditu circa Arpinum obire. Cum autem hæc admodum sint dubia, etiam sancti Bernardi obitum ad caput hujus Commentarii prævii initio seculi XII dubie collocavi.

Ejus postea sacre Ecu-
væ circa
finem ejus-
dem seculi
Arcanum
sunt transta-
ta.

C

6 Posita hac de Sancti ætate conjectura, tempus quoque, quo sacrum ejus Corpus inventum et in Arcani ecclesia honorifice repositum fuerit, utcumque ex Actis colligitur: refertur enim quidam senex antiqui temporis, dum Arcani incolæ Corpus S. Bernardi ad oppidum suum occulte transferebant, civibus suis Arpinensibus, campanas Arpini ultro sonantes admirantibus, hæc dixisse: Quid admiramini istas campanas inspicientes? Unde ista proveniunt spero vobis veraciter exponere; diu est quod sors quemdam peregrinum, plenum moribus, honestum, dum mundum perambularet, huc advenit, hunc ibi morbo opprimente, gratias agens Domino obdormivit, inde prope viam Roccæ Arcis fuit sepultus; forte Deus amore ipsius sic operatur. Videtur autem hic senex, tum temporis cum S. Bernardus Arpinum advenit, atque ibi mortuus et sepultus fuit, in vivis fuisse, quod hæc verba: Diu, est quod sors, etc. clare innuunt, qui loquendi modus temporis spatium haud magis extensum indicat, atque opinionem, quam de ejus sanctitate habebat, ex visu hausisse; certe eam ex traditione seu fama habere non potuit, quæ testantibus Actis vel exigua, vel nulla fuit: nam Arpinenses (inquiunt) quamvis gratis Domino hunc agentem atque benigniter patientem vidissent, tamen ipsius Sanctitatem, nec non de qua patientia fuisset totaliter ignorabant: posito itaque senem illum ætatem 90 annorum tum temporis, cum ista

* lege addu-
xerit

popularibus suis referebat, excessisse, atque Sanctum nostrum Arpini in juventute vidisse, inventio isthæc et translatio sacri Corporis eodem seculo XII ad finem vergente collocari potest. Jam nihil reliquum est, nisi ut ipsa Acta exhibeamus, eaque consuetis Annotationibus illustremus.

* Nota 52.

ACTA ET MIRACULA

AUCTORE INCERTO

Ex Ms., quod Arpini vel Arcani servatur.

Carissimi, nos decet Sanctos Dei solemniter venerari, ut ipsis intercedentibus, pro nobis ad Dominum a nostris peccatis valeamus misericorditer expurgari, ac etiam cum ipsis post vitæ nostræ circulum in cælesti curia feliciter collocari. Itaque in Beati Bernardi, cujus hodie festa recolimus, a præcipue speculemur, nosque ipsius operum vestigia corde devote assidue imitemur, ut in fine nostri temporis mundi ac divina gratia repleti ab immundis spiritibus congrue sepemur. Beatus Bernardus, vir quidem humilis et devotus Christum firmiter diligebat, seque loca, quibus Sancti Dei adorabant, [visitando] prolixitatem itineris non metuens alacriter exercebat, verum etiam, ut hii Domino se gratum redderent, ipsis se precibus humiliter offerebat. Amore Christi Sanctus Dei confessor multis abstinentiis, quamdiu vixit, corpus suum macerabat, sed de ipsis ad præsens nulla fit narratio, quippe de ejus translatione hodierna die fit commemoratio. Verumtamen ad extremitatem vitæ ipsis opportunum est accedere, ut loco suæ sepulture agnoscere unde, et quo sanctissimum corpus ipsius translatum fuerit sensibili G. . . possumus enarrare; igitur quoad nunc principalibus suis benefactis prætermittis, ad finem ipsius accedamus. Palam est, quod, cum per multam partem hujus mundi ambulasset templa Dei frequentando, labore suo ac fastigatione corporis requiem animæ in cælestibus a Domino cupiens impetrare, c rediens autem circa partes Apulie, tandem prout casu huc gradiendo agitabat, Arpinum pervenit; hic autem labore, gressu itineris defessus, ac etiam nimio dolore in corpore compulsus. . . infirmus accubuit, metumque alibi diu ægrotasset, ampliori infirmitate. . . oppressus, in paucis diebus gratias agens Domino migravit a seculo.

2 Defuncto Beato Viro, sanctissimum ejus corpus extra Arpinum, ac tamen in ejus territorio prope capellam Beati Joannis in via Roccæ Arcis sepelitur; Arpines [Arpinates] autem corpus sanctissimi Viri tamquam hominis peregrini, ex-

E

LECTIO I.
Sanctus ex
patria pere-
grinatus
ignotus mo-
ritur Arpini,

a

* LECTIO II.

b

F
* lege agnito
* lege possi-
mus

* lege fatiga-
tione

c

LECTIO III.
et extra Ar-
pinum sepe-
latur.

tranei

A tranei illic demiserunt intra absconditum, qui quamvis in infirmitatibus suis gratias Domino hunc agentem atque benigniter patientem vidissent, tamen ipsius sanctitatem, nec non de qua patientia fuisset totaliter ignorabant: O quanta culpa sibi fuisset, Sanctum Dei illic dimittere, si ipsum tam proximum Domino agnovissent! Illum, sic per magnum temporis spatium dimissum, oblivionique datum, [Deus] nunquam dimisit: operarius enim dignus est mercede sua, et quia in vita sua cor suum semper in bonis operibus confirmavit, idcirco in fine suo optimam mercedem meruit obtinere; justus et misericors Dominus beatificavit illum in gloria atque in Sanctos confessores suos sibi locum contribuit, inde ipsius beatitudo per multa Miracula pluribus videntibus manifeste approbatur.

LECTIO IV.

Corpus ejus postea, sicut semel et iterum eisdem apparem mandaverat, * lege diurnitate

* lege ab archipresbytero

* lege quasi fatuus

LECTIO V.

C

* lege ac

* forte cohortando

Arcanum translatum in ecclesia.

3 Quadam nocte servus Dei Beatus, post suum obitum magna diurnitate temporis elapsa, cuidam homini Roccae Arcis in somnis apparuit, cui dixit: « Amice, noli timere, ego sum Bernardus, » * cujus corpus prope ecclesiam Beati Joannis » juxta viam Roccae Arcis in Arpinum ducentem jam dudum sepultum [jacet]; » nunc autem tibi suadeo, quatenus » Corpus meum erga » archipresbyterum » Roccae Arcis a suo loco in » eadem Rocca transferri procuret, surge et vade » de ad ipsum, et sibi omnia, prout tibi dicta » sunt, referas. » Nocte vero praeterita, mane a cubiculo surrexit et ad praedictum archipresbyterum protinus perrexit, atque ipsi quae in somnis viderat, secundum quod sibi fuerant commissa, retulit. Erat autem vir ille magna simplicitate repletus, qui ob suam maximam simplicitatem qui fatuens temporalia videbatur penitus ignorare, quamobrem inhibuit presbyter ipsum de tabulis murmurare, credens quod illius visio fuisset inanis. Altera quadam Beatus Bernardus ante cubile praefati viri adfuit dicens: « Quae tibi » injunxeram tuo curato nuntiabis, vere de his » te scio secum locutum; haec autem non credit, quapropter jussit te silere, tuos [ad] archipresbyterum deducens sermones, rursus » ad eundem Sacerdotem revertere, cui talia » coram populo publice nuntiabis: quae tibi jam » dixi, non sunt supervacua, quia de hiis modo, » quam prius, sum certior, et ea poteris approbare; vade ad locum jam tibi denuntiatum cum turba populi, et intellectus vobis dabitur » ad » instruetur, ubi Corpus ipsius poteritis invenire: talia verba ipsi curato ex parte mea referes, injungens sibi ea parochianis suis, » tamquam a Deo concessa, manifestare, ipsos » secum ad locum accedere coercedo; » si autem ad dicta obedire noluerint, scient me apud » Deum contra ipsos ingentem tribulationem veraciter impetrasse. » Finitis verbis, Vir Dei invisibilis [factus] est apud ipsum; nuncius autem surrexit a lectulo, ut ea, quae sibi dicta fuerant, communi populo exponeret.

4 Priusquam populum provocaret, omnia suo curato quae sibi a Sancto Dei dicta fuerunt, nun-

tiavit. Audiens haec curatus nimio terrore contremuit, se propter inobedientiam prioris mandati erga Deum, atque Beatum Bernardum confessorem suum confitens peccavisse, cito parochianos suos provocavit, ut ad Sancti Confessoris mandata facienda ipse invicem promoveret. * Congregato populo curatus nuntio Beati Confessoris praecipit omnia, quae sibi acciderant, a primo in ultimum illic repetere; tunc nuntius dicit ad ipsos: « Audite et intelligite: fuit olim quidam fidelis Dei extra Arpinum in via Roccae Arcis sepultus, quem Arpinensis ibi per longum tempus dimisere, hunc autem locum Roccae Arcis sibi placuit eligere, quem verax Deus » sibi concessit d. Qua propter per me nuncius » nos suadet ad locum accedere, et ab illo sanctum Corpus extrahere, inde illud in istam » Roccam transferre; hoc vere nobis euntibus » ostendetur, renuentibus autem Sanctissimus » Vir tribulationes et angustias addixit. » Audientes autem mandata Sancti Bernardi commoti fuere, atque propter minas sibi respuentibus [intentas] perterriti, nocte sequenti ad locum sanctissimi Corporis insimul perrexere, cumque ad locum pervenissent, ulterius nequierunt pertransire; illic autem investigantes sanctissimum Corpus invenerunt, atque illud abhinc extraxerunt, inde hoc secum portantes recesserunt, Creatorem omnium invicem collaudantes.

5 Videte miracula, quae omnipotens Deus amore Beati Bernardi Confessoris sui condidit, ut ipsum a se [se] sanctificatum nobis extenderet. * Et dum sanctissimum Corpus a loco, in quo primum positum fuerat, clam Arpinensibus extrahere exceperant, omnes campanae Arpini, nullis has pulsantibus, una ingentes sonitus tribuere. Videntes Arpinenses ista signacula ceperunt quilibet admirari; erat ibi quidam vir senex antiqui temporis, qui ipsis stupentibus dicit: « Quid admiramini istas campanas inspicientes? Unde » ista mira proveniunt, spero vobis veraciter » exponere: diu est quod sors quemdam peregrinum plenum moribus, honestum, dum mundum perambularet, huc advenit, » hunc ibi morbo opprimente, gratias agens Domino obdormivit, inde prope viam Roccae Arcis fuit » sepultus; forte Deus amore ipsius sic operatus, » quapropter ad locum, ne forsitan sanctissimi Corporis ibi fiat furtiva abstractio, properetis e. » Finito verbo ad locum velociter cucurrerunt. * Accedentes autem ad locum duplex causa ipsos commovit in iram: una quia per ignorantiam suam sanctum Corpus ibi dimiserant; reliqua, quia illud a loco sublatum videbant, gerentesque nequibant attingere; qui postquam reversi fuerunt, supra locum in honorem beati Bernardi proposuerunt aedificare ecclesiam f.

6 Sed de sanctissimo Corpore ipsius quid agitur? Qui vero Corpus sustulerant, ipsum in ecclesiae Beatæ Mariæ Virginis in Rocca Arcis. . . cum gaudio transtulerunt, atque intra eandem

AUCTORE INCERTO.

LECTIO VI.

d

E

LECTIO VII.

campanis Arpini miraculose sanantibus, * lege ostenderet

F

* lege adduxerit

e

LECTIO VII.

* lege reliqua

f

honorifice deponitur, ibique miraculis claret.

ecclesiam

AUCTORE INCERTO.

ecclesiam illud intumulaverunt, et deinde ad laudem Beatissimi Confessoris quoddam altare super tumulum fundaverunt, dumque Sanctum Corpus ibi poneretur, omnes gentes loci illuc cucurrerunt, quæ per ipsum fiunt mirabilia cernere cupientes. Inter quæ quædam mulier, quæ a natiuitate sua muta fuerat, ad locum accessit, et statim auxiliante Beato Bernardo ipsi restituitur eloquium *g*. Frequentantes ad locum, quocumque morbo fuerint gravati, sanitatem recuperant: illic cæci sanantur, surdis auditus redditur, et debilis quisque precibus Beatissimi Confessoris sospes et incolumis regreditur a tumulo. * Cumque miracula Beatissimi Confessoris per universam patriam fama publicaret, quidam Sacerdos, qui auditum amiserat, ista percipiens, ad locum protinus festinavit, cumque ad locum accederet, cito manum supra tumulum projecit, inde digito suo in utramque aurem apposito, tunc auditum recuperat. Accedens et alter illuc, qui quidam * de ruptura gravatus fuerat. . . , provocans Beatum Bernardum, ut sibi ferret auxilium, precibus finitis, ulla * incisione facta, mox intercessione Beati Bernardi sanus fuit ad aram. Tres mulieres dementes ante tumulum Beati Bernardi adductæ, quæ valde a dæmone torquebantur, ipso auxiliante, sanæ et alacres abierunt, nec non a dæmonio liberatæ. Cernentes autem mirabilia, quæ per ipsum fiebant, gratulabantur, et de eius Translatione Dominum laudabant, dicentes: Mirabilis es, Domine, in Sanctis tuis, quia iCorpus Beati Bernardi Confessoris tui ibi mirabiliter collocasti, atque sibi tantum populum sanare virtutem et fortitudinem tribuisti, tibi laus, decus et gloria in sempiterna secula. Amen.

g

* LECTIO IX.

* lege quondam

B

* lege nulla

ANNOTATA.

a Adde: rebus gestis, sive operibus, aut quid simile; alioquin enim sensus, est mutilus; cum vero in decursu sapius aliquid verba deficiant, ne ea separatim annotando, vel sine causa Annotationes multiplicem, vel marginem nimium oppleam, ea ipsi textui inserui, sed distinctionis causa unci inclusi; quod hic monuisse sufficiat.

b Hinc patet, diem translationis tantum recoli, non diem obitus, seu depositionis, qui verosimiliter ignotus est, uti et Sancti Gesta Italice ignota fuerunt; quam putamus veram rationem, cur ea auctor hic non recenseat, non fuit illam, quam adhibet.

c Ex his verbis et simul ex Martyrologio Anglicano, non improbabile censuimus in Commentario Sanctum circa finem seculi XI Hierosolimam peregrinatum fuisse, et in reditu initio seculi XII obiisse.

d Sensus hic non cohæret, nisi verba sequentia usque ad audientes autem dixerit curatus, qui hic videtur sermonem, a nuntio inceptum, complere.

e Hinc Sancti corpus inventum et translatum fuisse circa finem seculi XII coniecimus Commentarii prævii num. 6.

f Exemplar Actorum brevius sic habet: Quo (ad sepulturæ locum) Arpinates concurrerunt, ne furtive inde (sacrum Corpus) subtraheretur, sed subtractum fuisse cognoverunt, in quo loco pro memoria adiculam ædificaverunt.

g Huic mulieri mutæ exemplar brevius erronee substituit sacerdotem mutum, ut superius jam monui Commentarii prævii num. 4.

E